

Asia: VN/1972/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

Pirkanmaan ELY-keskus kiittää lausunnonantomahdollisuudesta.

Selonteko on kattava ja se kuvaa jo varsin laajasti erilaisia kokonaisuuksia ja kehityssuuntia. Pidämme tärkeänä, että koulutuspolitiikassa painotetaan laajasti työllisyydenhoidon näkökulmaa - työelämän murroksen ja toimintaympäristön muutoksen mukanaan tuomat haasteet, ja toisaalta ratkaisut, joilla haasteisiin vastataan, tulisi ottaa huomioon jo varhaiskasvatuksesta alkaen.

Digitalisaation ja digitaalisten oppimis- ja ohjausympäristöjen kehittäminen tulee selonteossa vahvasti esille. Toivomme, että työelämän ja koulutuksen välistä yhteistyötä voidaan edistää myös joustavammin ja nopein, ketterin keinoin. Esimerkiksi erilaisiin, innovatiivisiin oppilaitosten ja työelämän yhteisiin pilotteihin kannustamisen olisi hyvä olla keskiössä - myös rahoituksen näkökulmasta.

Koulutusasteiden välinen yhteistyö on erittäin tärkeää, jotta selonteon tavoitteet toteutuvat. Joustavilla, innovatiivisilla ratkaisuilla ja opintokokonaisuuksien uudella yhdistelmällä eri koulutusasteiden välillä, voidaan vastata esimerkiksi teknologian kehityksen, ilmastonmuutoksen ja globaalien haasteiden mukanaan tuomiin osaamistarpeisiin - uusia ammatteja syntyy tulevaisuudessa erilaisten liiketoimintojen rajapinnoille.

Toivomme erityisesti aliedustettujen ryhmien huomioimista. Aliedustettujen ryhmien moninaisuuden tunnistaminen, ja heidän erilaisten haasteiden ratkaisemisessa tärkeää on toimijoiden välinen yhteistyö ja vastuun jakautuminen.

Kommentit lukuun 2. Visio/tavoitetila – koulutus ja tutkimus kohti 2040-lukua

Visio on kiitettävän kunnianhimoinen. Kehitettävät kokonaisuudet ovat laajoja ja niitä tulee viedä eteenpäin tiiviissä yhteistyössä ministeriöiden, muiden viranomaistahojen, kuntien, oppilaitosten, verkostojen yms. välillä.

Kommentit lukuun 3.1 Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus

-

Kommentit lukuun 3.2 Toinen aste

Selonteossa painotus on pitkälti nuorissa. Opiskelijoista iso osa on aikuisia, myös heidän näkökulma ja tarpeet tulisi huomioida. Työllisyysnäkökulma, työelämä- ja yrittäjyyskytkennät olisi hyvä ottaa tässäkin vahvasti huomioon. Opintojaksojen yhdistäminen lukion ja ammatillisen koulutuksen välillä tulisi olla nykyistä joustavampaa. Koulutuksen digitaalinen palveluekosysteemi ja uudistamisohjelma mielenkiintoisia avauksia. Näiden valmistelun osalta hyvä tehdä laaja-alaista yhteistyötä.

Kommentit lukuun 3.3 Korkeakoulut

Työelämälähtöisyyden ja -yhteistyön korostaminen. Tutkintolähtöisyys vs. osaaminen; minkälaista osaamista tulevaisuudessa tarvitaan? Rahoitusjärjestelmien uudistaminen tukemaan paremmin ei-tutkintotavoitteisen koulutuksen järjestämistä. Urapalvelujen kehittäminen ja riittävä resurssointi; työllistymistä tukevaa ohjausta tulisi olla saatavilla heti opintojen alusta lähtien.

Kommentit lukuun 3.4 Tiede ja tutkittu tieto

Tutkittu tietoa tulisi saada paremmin käyttöön ja nopeammin osaksi koulutuskokonaisuuksia. Toivoisimme kiinnitettävän huomiota erityisesti siihen, kytkeytyykö TKI-toiminta riittävästi nykyisen ja tulevaisuuden työ- ja elinkeinoelämän tarpeisiin.

Kommentit lukuun 3.5 Vapaa sivistystyö

Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen, KOSKI-järjestelmän mahdollisuudet? Järjestelmän käytön laajentaminen ja systematisointi tukemaan laajasti viranomais- ja muuta toimijoiden välistä yhteistyötä. Maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen systematisointi ja joustavuuden varmistaminen. Koulutustarjonnan kehittäminen ja laadun arviointi.

Kommentit lukuun 3.6 Jatkuva oppiminen – työuran aikainen oppiminen

Työikäisen väestön osaamisen kehittäminen ja osaamistason nostaminen ovat oleellisessa asemassa Suomen kilpailukyvyyn ja kasvun ylläpitämisessä ja lisäämisessä. Työelämän murroksen ja toimintaympäristön mukanaan tuomat haasteet (joita käsitelty selonteon eri luvuissa) edellyttävät jatkuvan oppimisen ideologian, siihen liittyvien erilaisten joustavien ja työelämälähtöisten ratkaisuiden ja kokeilujen laajamittaista ja poikkihallinnollista kehittämistä ja käyttöönottoa. Jatkuvan oppimisen näkökulma on systeeminen, ja siinä onnistumiseksi tarvitaan eri toimijoiden välistä pitkäjänteistä yhteistyötä siihen liittyvien eri kohderyhmiä koskettavien haasteiden selättämiseksi - myös rahoitusinstrumentit jatkuvan oppimisen mahdollistajana ovat oleellisessa asemassa, ja näiden käyttöönottoa pitäisi edistää mahdollisimman nopeasti.

Kommentit lukuun 3.7 Opetus-, ohjaus- ja muu henkilöstö

Ohjauksen merkitys korostuu tulevaisuudessa entisestään. Digitaaliset ratkaisut tukevat tätä osittain, mutta tarvitaan myös aitoa kohtaamista. Opetus-, ohjaus- ja muun henkilöstön riittävästä resurssista tulee huolehtia. Tarvitaan myös systemaattista ohjausosaamisen kehittämistä vastaamaan muuttuvan työelämän tarpeisiin.

Kommentit lukuun 3.8 Taide- ja kulttuurikasvatus ja -opetus ja taiteen perusopetus

-

Kommentit lukuun 3.9 Opintotuki

Opintotuen tulee olla jatkossakin riittävällä tasolla, jotta koulutusmahdollisuudet ovat mahdollisimman yhdenvertaiset. Opintolainahyvitys tukee mahdollisimman nopeaa valmistumista ja siirtymistä työelämään.

Kommentit lukuun 3.10 Ruotsinkielisen koulutuksen tilanne, tavoitteet ja toimenpiteet

-

Kommentit lukuun 3.11 Maahanmuuttajataustaisten oppiminen ja oppimispolut

-

Kommentit lukuun 4. Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tilannekuva ja keskeiset muutostekijät. Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat

-

Rajahalme Kirsi
Pirkanmaan ELY-keskus